Η κοινωνία των πολιτών

Το 2026 αναμένεται να αποτελέσει σημείο καμπής για τις εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές που αφορούν την κοινωνική συνοχή, την οικονομική σταθερότητα και τη λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών. Από τη μια ολοκληρώνεται η χρηματοδότηση από το έκτακτο Πρόγραμμα Ανθεκτικότητας και Ανάκαμψης, ενώ από την άλλη παραμένουν ανοιχτές οι προκλήσεις της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης και τίθεται στο επίκεντρο η πολιτική άμυνας και η στρατηγική αυτονομία της Ευρώπης. Καθώς η διεθνής κοινότητα εισέρχεται σε μια περίοδο έντονων γεωπολιτικών ανακατατάξεων και νέων συμμαχιών, η ελληνική κοινωνία και οικονομία βρίσκονται αντιμέτωπες με σύγχρονες προκλήσεις και ανάγκες προσαρμογής σε ένα περιβάλλον οικονομικού προστατευτισμού και έντονων περιφερειακών διενέξεων.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΪΔΑΣ
Πρόεδρος Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της Ελλάδος (ΟΚΕ) -Διεθνούς Ένωσης Οικονομικών και Κοινωνικών Συμβουλίων και Παρόμοιων Θεσμών (AICESIS)

Μετά την υπερδεκαετή κρίση, ωστόσο, η κοινωνία των πολιτών εκφράζει πλέον με ηχηρότερο τρόπο τις προσδοκίες της που αφορούν τόσο τα ζητήματα της καθημερινότητας (ακρίβεια, ενεργειακή μετάβαση, διαθέσιμο εισόδημα) όσο και τη μακροπρόθεσμη πορεία της χώρας (ανταγωνιστικότητα, διεθνείς συμμαχίες).

ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗ

Η ανακατανομή ισχύος, η αβεβαιότητα στο παγκόσμιο εμπόριο, οι διακυμάνσεις στις τιμές των πρώτων υλών και η όξυνση της κλιματικής κρίσης υποχρεώνουν την πολιτεία να επανεξετάσει στρατηγικές και να κινηθεί με μεγαλύτερη ευελιξία. Παράλληλα, στο εσωτερικό ωριμάζει η ανάγκη για τολμηρές μεταρρυθμίσεις που θα αφορούν την αγορά εργασίας, το ασφαλιστικό, τη στεγαστική πολιτική και φυσικά το δημογραφικό - ένα ζήτημα που απειλεί θεμελιωδώς την κοινωνική και οικονομική δυναμική της χώρας.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος (ΟΚΕ) διαδραματίζει ενεργό θεσμικό ρόλο στην αξιολόγηση της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, συγκεντρώνοντας και συνθέτοντας τις θέσεις των κοινωνικών φορέων. Η απαίτηση για ουσιαστικό κοινωνικό διάλογο είναι σήμερα πιο ισχυρή από ποτέ. Η κοινωνία των πολιτών ζητά διαφάνεια, τεκμηρίωση και συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων. Χωρίς τη συμβολή των κοινωνικών εταίρων, οι μεταρρυθμίσεις -όσο ορθές κι αν είναι στο σχεδιασμό- κινδυνεύουν να μείνουν μετέωρες.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η σταδιακή αποκατάσταση των ελεύθερων συλλογικών διαπραγματεύσεων μεταξύ των κοινωνικών εταίρων αποτελεί μια ένδειξη ότι η ελληνική οικονομία και οι θεσμοί της εισέρχονται σε μια φάση ισορροπίας και ωριμότητας.

Από την άλλη, οι δομικές προκλήσεις παραμένουν. Η μείωση της ανεργίας και η αύξηση των ονομαστικών μισθών δεν έχει βελτιώσει τις συνθήκες στην αγορά εργασίας. Αντίθετα, η έλλειψη εργατικού δυναμικού φαίνεται να έχει ενταθεί. Ωστόσο, η απουσία αποτελεσματικών μηχανισμών προσέλκυσης υψηλά ειδικευμένου προσωπικού, αλλά και ομαλής ένταξης μεταναστών από τρίτες χώρες, δημιουργεί νέες κοινωνικές και οικονομικές πιέσεις, ενώ συχνά δεν επιτυγχάνεται ούτε η απαιτούμενη ποιότητα σε όρους παραγωγικότητας ούτε κατανέμεται αποτελεσματικά το κόστος παραγωγής και διακίνησης αγαθών.

Η δημογραφική συρρίκνωση, η φυγή νέων επιστημόνων στο εξωτερικό και η αναζωπύρωση του στεγαστικού προβλήματος δημιουργούν ένα ιδιαίτερα δυσμενές τρίπτυχο. Τα υψηλά ενοίκια, η ακριβή γη και η συνεχής αστυφιλία αποθαρρύνουν την οικογενειακή προοπτική. Παρά τις κυβερνητικές πρωτοβουλίες για την υποστήριξη νέων ζευγαριών, οι παρεμβάσεις μοιάζουν αποσπασματικές. Η κοινωνία αναμένει πλέον ένα συνεκτικό σχέδιο που θα συνδέει τη στεγαστική πολιτική με την περιφερειακή ανάπτυξη και την ενίσχυση της υπαίθρου.

Επίσης, η αντιμετώπιση του δομικού πληθωρισμού, του υψηλού δημόσιου και ιδιωτικού χρέους και των «κόκκινων» δανείων είναι ζητήματα αιχμής. Ειδικά το ιδιωτικό χρέος εξακολουθεί να αποτελεί βραδυφλεγή βόμβα για χιλιάδες νοικοκυριά.

Ο ταχύτατος ψηφιακός μετασχηματισμός της διοίκησης και των επιχειρήσεων δημιουργεί νέες συνθήκες ανάπτυξης. Η τεχνητή νοημοσύνη επιταχύνει διαδικασίες, μειώνει τη γραφειοκρατία και αυξάνει την παραγωγικότητα. Ωστόσο, η κοινωνία ανησυχεί για τον ψηφιακό αποκλεισμό των ευάλωτων ομάδων και ζητά εγγυήσεις ότι η τεχνολογική πρόοδος δεν θα διευρύνει τις ανισότητες.

Μέσα σε αυτό το περιβάλλον, η ΟΚΕ δεσμεύεται να παραμείνει ενεργός συνομιλητής της πολιτείας και των κοινωνικών εταίρων και θεσμικός εγγυητής αυτού του διαλόγου. Η κοινωνία των πολιτών, από την πλευρά της, θα συνεχίσει να διεκδικεί τον ρόλο που της ανήκει: τον ρόλο του καταλύτη εξελίξεων για μια Ελλάδα που προοδεύει, μετασχηματίζεται και βλέπει το μέλλον με αισιόδοξη ματιά σε έναν κόσμο που θα επικρατεί το πνεύμα δικαίου, η συνεργασία και η ειρηνική συνύπαρξη των λαών.

> *Η κοινωνία ανησυχεί για τον ψηφιακό αποκλεισμό των ευάλωτων ομάδων και ζητά εγγυήσεις ότι η τεχνολογική πρόοδος δεν θα διευρύνει τις ανισότητες*